

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН ІМ. Б.Д. ГАВРИЛИШИНА
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ДИПЛОМАТІЇ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПІДГОТОВКИ, ОФОРМЛЕННЯ,
ЗАХИСТУ Й ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ
РОБОТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»**

першого (бакалаврського) рівня

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ,
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»**

**Тернопіль
2023**

Укладачі:

О. І. Тулай, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та дипломатії;

І. Б. Дацків, доктор історичних наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин та дипломатії;

О. І. Стемковська, кандидат політичних наук, старший викладач кафедри міжнародних відносин та дипломатії.

Рецензенти:

Зварич Роман Євгенович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету;

Ференс Богдан Володимирович, кандидат політичних наук, головний консультант секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до ЄС.

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин та дипломатії, протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Методичні рекомендації щодо підготовки, оформлення, захисту й оцінювання курсової роботи зі спеціальності здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 28 с.

Методичні рекомендації розроблено з метою визначення єдиних підходів до вибору теми, виконання, оформлення, процедури захисту й оцінювання курсової роботи зі спеціальності.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Загальні вимоги до структури та змісту курсової роботи зі спеціальності.....	5
2. Основні етапи виконання курсової роботи зі спеціальності.....	6
2.1. Вибір теми курсової роботи зі спеціальності.....	6
2.2. Підбір літературних джерел.....	6
2.3. Робота над планом курсової роботи зі спеціальності	7
2.4. Структура і зміст курсової роботи зі спеціальності.....	8
3. Вимоги до оформлення курсової роботи зі спеціальності	11
4. Оцінювання та процедура захисту курсової роботи зі спеціальності...	16
5. Перелік тем курсових робіт зі спеціальності	18
6. Список рекомендованої літератури.....	20
7. Додатки.....	23

ВСТУП

Важливою складовою професійної підготовки майбутніх фахівців в сфері міжнародних відносин є самостійна навчально-наукова робота, яка з одного боку дає змогу здобувачам реалізувати на практиці знання та навички, набуті під час вивчення дисциплін навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», з другого – зорієнтована на власний науковий пошук здобувача.

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження здобувача, яке передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних знань і практичних навичок з вивчених дисциплін. Написання курсової роботи має допомогти формуванню творчого мислення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, перевірити навички збирання, аналізу та інтерпретації джерел й літератури, вміння формулювати висновки та пропозиції.

Успішне проведення наукового дослідження та написання курсової роботи залежить від чіткого дотримання основних вимог, що ставляться до них. Ці вимоги стосуються насамперед наукового рівня робіт, її змісту, структури, форми викладу матеріалу, а також їх оформлення. Курсова робота зі спеціальності повинна виконуватися автором самостійно на основі опрацьованого теоретичного, нормативно-правового, статистичного і практичного матеріалу, містити висновки та пропозиції, бути належно структурованою та технічно оформленою. Мінімальна необхідна частина унікальності тексту – 75%.

Метою написання методичних вказівок є надання методичних рекомендацій студенту щодо написання курсової роботи зі спеціальності та доведення її до логічного завершення.

1. Загальні вимоги до структури та змісту курсової роботи зі спеціальності.

Метою виконання курсової роботи зі спеціальності є закріплення, узагальнення, систематизація, поглиблення та вдосконалення знань, отриманих у результаті вивчення навчальних дисциплін, вироблення творчого мислення, набуття вмінь самостійно працювати з літературними джерелами і нормативно-правовими актами та подальшого письмового викладу отриманих унаслідок виконаного дослідження результатів відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Основними завданнями курсової роботи є:

- закріплення, систематизація і поглиблення набутих знань;
- розвиток умінь знаходити невирішені проблеми обраної теми дослідження;
- засвоєння реферативних форм наукової діяльності;
- розвиток навичок практичного застосування теоретичних знань;
- формування способів відбору, групування та узагальнення інформації;
- формування умінь самостійно проводити наукове дослідження, аналізувати і узагальнювати отримані теоретичні та практичні результати;
- ознайомлення з методами та методикою проведення наукового дослідження;
- формування навичок виконання емпіричної науково-дослідницької діяльності;
- набуття досвіду проведення наукового дослідження та обробки його результатів.

2. Основні етапи виконання курсової роботи зі спеціальності

Виконання курсової роботи зі спеціальності охоплює кілька етапів:

- вибір теми;
- підбір та вивчення літератури;
- складання попереднього плану;
- консультація з викладачем – науковим керівником щодо уточнення та затвердження плану курсової роботи;
- написання та оформлення курсової роботи;
- передача завершеної курсової роботи на кафедру міжнародних відносин та дипломатії для реєстрації та рецензування;
- оцінювання курсової роботи за встановленими критеріями оцінювання;
- захист курсової роботи.

2.1. Вибір теми курсової роботи зі спеціальності

У процесі вибору теми курсової роботи зі спеціальності доцільно керуватися такими мотивами, як: обізнаність щодо проблеми та її актуальності; наявність інформаційно-статистичної бази; можливість отримання практичних результатів; можливість продовження дослідження у подальших наукових роботах.

Вибір теми курсової роботи зі спеціальності здійснюється із запропонованого переліку (див. с. 18 Методичних рекомендацій). Виходячи зі своїх наукових інтересів студент може запропонувати власну тему курсової роботи, обґрунтувавши при цьому її актуальність та своєчасність.

Обрана тема погоджується з науковим керівником і затверджується. Змінити або коригувати тему можна з дозволу наукового керівника при достатньому обґрунтуванні студентом доцільності таких дій.

2.2. Підбір літературних джерел

Курсова робота зі спеціальності виконується на основі поглибленого вивчення та творчого критичного осмислення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, чинного законодавства України та міжнародних

законодавчих актів, передового досвіду, у тому числі зарубіжного, щодо обраної проблеми.

Мінімальний перелік основних літературних джерел подається у цих методичних рекомендаціях, однак він відображає лише загальну уяву щодо того чи іншого напрямку дослідження, не розкриваючи усіх глибинних аспектів. Тому з метою якісного виконання роботи студентам необхідно здійснити самостійний підбір додаткових літературних джерел, аналіз яких забезпечить належний рівень проведення дослідження.

У процесі виконання курсової роботи рекомендується використовувати літературні джерела за останні 5 років, що зумовлює необхідність ретельного вивчення нових видань підручників, навчальних і практичних посібників, монографій, а також статей у наукових журналах та періодичній пресі, які послідовно і логічно розкривають тему. Не допускається виконання курсової роботи зі спеціальності виключно за матеріалами навчальних підручників і посібників. Основними літературними джерелами мають стати наукові видання та публікації.

Попереднє ознайомлення з літературними джерелами є основою для складання плану курсової роботи.

2.3. Робота над планом курсової роботи зі спеціальності

План є важливою основою майбутньої курсової роботи. Він визначає загальну спрямованість дослідження, дає змогу логічно пов'язати окремі проблемні аспекти обраної теми, розмістити їх у певній послідовності. При цьому слід мати на увазі, що всі проблемні аспекти пов'язані єдиною метою дослідження. Дослідження потрібно починати із загальних теоретичних положень, а потім переходити до аналізу конкретних явищ і процесів з використанням фактографічних даних.

План самостійно складається студентом після попереднього опрацювання інформаційних джерел, погоджується з науковим керівником та затверджується.

Структура плану визначається обсягом і складністю дослідження.

Оптимальний варіант – три розділи. Пункти плану повинні відображати сутність теми, бути короткими, лаконічними та викладатися у логічній послідовності.

У процесі написання курсової роботи план може уточнюватися. Зміни в плані слід погоджувати з науковим керівником.

План складає основу *змісту* курсової роботи зі спеціальності.

2.4. Структура і зміст курсової роботи зі спеціальності

Курсова робота зі спеціальності повинна бути виконана самостійно і мати чітку і логічну структуру, складовими якої є такі елементи:

- титульний аркуш (додаток А);
- зміст(додаток Б);
- вступ (додаток В);
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел (додаток Г);
- додатки (за необхідності).

Титульну сторінку включають до загальної нумерації, але не нумерують. Номери наступних сторінок проставляють арабськими цифрами у верхньому правому куті.

Зміст є ідентичним до плану курсової роботи із зазначенням відповідних сторінок, з яких починається кожний структурний елемент. Його розміщують після титульної сторінки (додаток Б).

Вступ до курсової роботи повинен містити:

- обґрунтування актуальності обраної теми;
- оцінювання сучасного стану проблеми, визначення вирішених та невирішених завдань, що існують у досліджуваній сфері;
- короткий аналіз досліджень провідних учених і фахівців у досліджуваній сфері;
- мету і завдання дослідження;
- об'єкт та предмет дослідження;

- методи дослідження, що використовувалися у процесі написання курсової роботи;
- відомості про інформаційно-фактологічну базу дослідження;
- інформацію про структуру роботи (див. додаток В).

Основна частина курсової роботи передбачає дослідження теоретичних та проблемних аспектів обраної теми. Тому у цій частині доцільно викласти сучасні відомості та уявлення про об'єкт (предмет) дослідження, які є необхідними та достатніми для вирішення завдань, поставлених у курсовій роботі. Викладаючи зміст роботи, студент повинен показати вміння аналізувати й узагальнювати теоретичні та практичні матеріали. Обов'язковим елементом є посилання на використані джерела інформації.

Важливим елементом роботи є аналіз нормативно-правового поля. Також у ході дослідження необхідно проаналізувати цифрові та статистичні дані, які стосуються досліджуваної проблеми, джерелом яких є статистичні щорічники, дані офіційних сайтів тощо. Цифровий матеріал має бути поданий у вигляді таблиць і рисунків (схем, діаграм, графіків), які є логічним продовженням викладених теоретичних положень. Кожна таблиця та рисунок мають супроводжуватися аналізом змісту та посиланням на джерело інформації. Одна з головних вимог до графічного і табличного матеріалу – наочність. Заголовки (назви) таблиць, схем, графіків, діаграм мають відображати основний зміст матеріалу та період дослідження. У таблицях вказуються одиниці виміру, а в графіках та діаграмах – масштаб.

Перше питання курсової роботи зі спеціальності має теоретичний характер, тут наводять погляди провідних вітчизняних і зарубіжних вчених щодо сутності досліджуваних категорій, понять, явищ і подій; розглядають історичні аспекти еволюції міжнародних відносин у досліджуваній сфері; розглядають принципи законодавчо-нормативного регулювання процесів, що досліджуються тощо.

Друге питання курсової роботи зі спеціальності має аналітико-дослідницький характер. Забезпечуючи логічну послідовність дослідження, він

повинен поєднати викладені теоретичні засади та вміння використовувати обрані методи дослідження для аналізу та оцінки статистичних даних.

У цьому питанні проводиться аналіз діяльності міжнародних акторів на глобальному, регіональному та локальному рівнях, визначаються динаміка і структура показників, обґрунтовується практичне вирішення розглянутих у попередньому питанні проблем.

Важливе значення має підбір і опрацювання цифрових та статистичних даних. Показники необхідно відбирати не менше, ніж за останні три роки, аналізувати їх, зіставляти, узагальнювати, групувати у таблиці. Таблиці повинні бути не громіздкими, а зручними та зрозумілими для огляду й аналізу. Разом з таблицями пропонується використовувати графіки, діаграми та схеми, що дасть змогу наочно ілюструвати процеси та закономірності, які розглядаються в роботі. Формуючи таблиці і діаграми, слід продемонструвати набуті навички застосування різноманітних методів аналізу, порівняння, виявлення позитивних і негативних тенденцій, вміння оцінювати ефекти та ризики тощо. Цифрові матеріали повинні бути пов'язані із відповідними коментарями автора. В оформленні таблиць, рисунків, іншого ілюстративного матеріалу, додатків потрібно дотримуватися установлених стандартних вимог.

У *третьому питанні* обґрунтовують рекомендації, пропозиції щодо удосконалення предмета дослідження, його інформаційного, методичного та організаційного забезпечення із врахуванням результатів аналізу, здійсненого у другому питанні курсової роботи. Цей пункт може містити дослідження зарубіжного досвіду та можливостей його впровадження в Україні.

Зміст питань відповідних пунктів курсової роботи зі спеціальності має відповідати їх назві. Теоретичні положення слід пов'язувати з практичним станом досліджуваного питання. Наприкінці кожного питання стисло – 2-3 речення – формуються висновки.

Висновки є окремим елементом курсової роботи зі спеціальності, що відображає стислий виклад результатів проведеного дослідження. У висновках коротко наводяться найбільш важливі положення, які містять обґрунтовані, чіткі, лаконічні формулювання вирішеної проблеми; узагальнюються

результати аналізу об'єкта дослідження за визначеним напрямом дослідження; зазначається не тільки те позитивне, що вдалося виявити у результаті вивчення обраної теми, а й недоліки та проблеми, що стосуються чинної практики діяльності міжнародних акторів на глобальному, регіональному та локальному рівнях; подаються пропозиції щодо удосконалення досліджуваного напрямку діяльності. Пропозиції мають бути спрямовані як на вирішення окремих теоретичних питань, так і проблем практичного характеру. Формуючи пропозиції, необхідно визначити їхню конкретну доцільність на даний час або у майбутньому. Рекомендації можуть бути розроблені студентом як самостійно на підставі практичного досвіду, так і шляхом узагальнення пропозицій, що містяться у літературних джерелах.

Додатки містять матеріал, який не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи через великий обсяг.

Загальний обсяг курсової роботи має бути в межах 20-25 сторінок.

Перелік літературних джерел, використаних при написанні роботи, наводиться у *списку використаних джерел*. Список використаних джерел може містити орієнтовно 20-25 найменувань. Опис використаних джерел необхідно складати відповідно до вимог державних стандартів опису літературних джерел (з урахуванням нормативних положень ДСТУ 8302:2015).

3. Вимоги до оформлення курсової роботи зі спеціальності.

Курсової роботи зі спеціальності – це рукопис, оформлення якого має здійснюватися відповідно до встановлених стандартів і чинних вимог. Курсову роботу зі спеціальності оформляють на аркушах формату А4 (210 x 297 мм), друк виконують за допомогою комп'ютерної техніки на одному боці аркуша білого паперу. Набір тексту роботи має виконуватися з використанням текстового редактора MS Word, (шрифт Times New Roman, кегль (розмір) 14 з міжрядковим інтервалом 1,5). Абзацний відступ має бути однаковим упродовж усього тексту роботи і дорівнювати п'яти знакам (1,25 мм).

Текст роботи слід друкувати з урахуванням таких розмірів берегів: лівий 25 мм, верхній і нижній – 20 мм, правий – 15 мм.

Сторінки роботи слід нумерувати арабськими цифрами із застосуванням наскрізної нумерації упродовж усього її тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці. Титульний аркуш потрібно внести до загальної нумерації сторінок роботи. Номер сторінки на титульному аркуші не проставляють.

Зміст роботи викладають на другій сторінці. В ньому послідовно записують найменування питання плану (ліворуч), а праворуч визначають номер сторінки, з якої воно починається. Вступ, висновки, список використаних джерел, додатки у плані нумерації не мають.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують, а їхні назви правлять за заголовки структурних елементів. Кожний структурний елемент, а також пункт починають з нової сторінки, у кінці назви крапка не ставиться.

Кожне питання, зазначене в плані курсової роботи, слід виносити у заголовок і починати з нової сторінки. Перед назвою питання вказують його номер. Заголовки пунктів слід розташовувати посередині рядка і друкувати напівжирним шрифтом великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Приклад:

1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЧЛЕНСТВА В ЄС

Помилки, описки та графічні неточності допускається виправляти шляхом підчищення або зафарбовування коректором і нанесення на тому самому місці або між рядками виправленого зображення від руки. Виправлення здійснюється чорним кольором.

Після списку використаних джерел студент ставить свій підпис і дату виконання роботи. Робота подається на кафедру для реєстрації у зшитому вигляді у папці (без файлів).

Оформлення таблиць, рисунків, цитат. Наявність у роботі ілюстрацій, які називаються «рисунками» (схеми, діаграми, графіки), дає змогу викласти матеріал більш доказово, полегшує його сприйняття. одна з головних вимог до графічного і табличного матеріалу – це наочність. ілюстрації (рисунки, графіки, схеми, діаграми) слід розміщувати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. на всі ілюстрації мають бути посилання у тексті. якщо ілюстрації створені не автором роботи, то необхідно дотримуватися вимог чинного законодавства про авторські права, тобто посилатися на джерело.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують під нею. ілюстрація позначається словом «рисунок», яке разом з номером і назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних, наприклад: «Рис. 3.2. Структурна композиція сталого людського розвитку» (див. приклад). Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад: рис. 3.2. – друга ілюстрація у третьому розділі.

Цифровий матеріал зазвичай оформлюють у вигляді таблиць. За змістом таблиці поділяються на аналітичні і неаналітичні. Аналітичні таблиці є результатом обробки й аналізу цифрових показників. Як правило, після таких таблиць робиться узагальнення про нове знання, яке описується у тексті словами «таблиця дає змогу зробити висновок, що...», «із даних таблиці видно, що...» і т. ін. В неаналітичних таблицях розміщують здебільшого числові дані, необхідні лише для подання інформації або констатації певного стану речей. Таблицю необхідно розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті роботи.

Заголовки розміщують над таблицями. Справа над тематичним заголовком з великої літери пишуть слово «Таблиця», її порядковий номер. Знак «№» перед цифрою не ставиться.

Приклад:

Рис. 3.2. Структурна композиція сталого людського розвитку

Примітка. Побудовано на основі [17]

Номер таблиці складається з номера питання та порядкового номера таблиці: Таблиця 2.3 (третя таблиця другого питання). Таблицю розміщують у тексті після першого посилання на неї. Громіздкі таблиці (обсягом А4 і більше) допоміжного чи довідкового характеру необхідно винести у додатки.

Формули розташовують посередині сторінки безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються. Зверху та знизу від кожної формули або рівняння слід залишити один вільний рядок. Формули або рівняння друкують, застосовуючи редактор формул.

До формул застосовують наскрізну нумерацію у межах розділу. Номер формули або рівняння складається із номера розділу та порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою, наприклад: формула 1.3 –

третя формула у першому розділі. Номер формули або рівняння зазначають в дужках у кінці того ж рядка, де записано формулу.

Приклад:

Таблиця 2.3.

Принципи Європейської політики сусідства та перспективи розширення

Основні принципи		Характеристика
Загальні	<i>Науковості</i>	– передбачає співпрацю з країнами-партнерами з урахуванням наукових положень сучасних теорій та методик
	<i>Системності</i>	– зумовлює розуміння тіснішої економічної інтеграції як єдиного цілого та різних елементів, які мають власні кількісно-якісних характеристик
	<i>Адаптивності</i>	– означає, що за умов мінливості зовнішнього і внутрішнього середовища підтримка сталого розвитку є беззаперечною
Специфічні	<i>Перманентності</i>	– вказує на політичну підтримку всіх етапів розвитку політики сусідства та коригування засобів підтримки залежно від уже досягнутих результатів
	<i>Інерційності</i>	– обумовлює зміну характеристик держав-претендентів під впливом створення зони стабільності, визнання єдиних цінностей та спільних політичних поглядів
	<i>Рефлексивності</i>	– передбачає обов'язковість врахування історичних реалій держав-учасників ЄС у процесі інтеграції та партнерства
	<i>Ситуативності</i>	– визначає те, що процеси, пов'язані інтеграцією, відбуваються не в стандартизованих ситуаціях, а в умовах невизначеності

Примітка. Складено на основі [18]

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули чи рівняння, слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій їх наведено у формулі чи рівнянні. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта варто подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Цитати у роботі, які наведені дослівно, беруться в лапки. Після закінчення цитати або цифрової інформації у квадратних дужках зазначається порядковий номер джерела, який міститься у списку; далі через кому сторінка, звідки взята цитата чи цифра. Наприклад, посилання [5, 10] означає, що цитату взято з джерела, зазначеного у списку використаних джерел під номером 5 на сторінці 10.

Оформлення списку використаних джерел. Список використаних джерел містить перелік джерел, із яких у роботі використано ті чи інші матеріали та на які обов'язково мають бути посилання у тексті. Цей перелік починають із нової сторінки, подаючи бібліографічні описи в порядку, за яким

їх уперше згадують у тексті або в алфавітному порядку з наскрізною нумерацією.

Бібліографічні описи джерел у переліку наводять відповідно до чинних стандартів (з урахуванням нормативних положень ДСТУ 8302:2015).

Кількість використаних джерел у курсовій роботі зі спеціальності – 20-25 найменувань, із них 50% мають бути видані (оприлюднені) упродовж останніх 3-5 років, бажано також використовувати джерела, опубліковані за кордоном і розміщені на зарубіжних Інтернет-сайтах. Іншомовні джерела подаються мовою оригіналу.

Приклад оформлення списку використаних джерел наведено у додатку Г.

Оформлення додатків. Додатки, як продовження роботи, оформляють на її наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Заголовок додатка розташовують у верхній частині аркуша симетрично до тексту сторінки, він пишеться з великої букви. Праворуч над заголовком малими літерами з першої великої друкують слово «Додаток» і велику літеру, що позначає номер додатка, наприклад: «Додаток А».

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т. д. Додатки повинні мати спільну з попереднім текстом наскрізну нумерацію сторінок.

4. Оцінювання та процедура захисту курсової роботи зі спеціальності.

Виконана курсова робота у встановлений термін здається на кафедру і після реєстрації передається науковому керівнику для *рецензування*. Курсова робота рецензується в межах 10 днів після її реєстрації.

У рецензії науковий керівник зазначає позитивні аспекти й недоліки курсової роботи, оцінює ступінь самостійності формування основних положень та висновків, обсяг опрацьованої інформації, дотримання вимог щодо змісту й оформлення роботи, а також робить висновок щодо допуску до захисту. У

результаті рецензуванні курсової роботи керівник оцінює якість написання роботи за 100-бальною шкалою.

У разі незадовільної оцінки робота повинна бути перероблена з урахуванням зауважень рецензента. Роботи, що не одержали позитивного відгуку наукового керівника до захисту не допускаються

Процедура захисту передбачає стислий виклад студентом головних проблем дослідження та їх вирішення, відповіді на запитання.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) за курсову роботу зі спеціальності визначається як середньозважена величина від оцінки за курсову роботу безпосередньо та захист курсової роботи студентом з наступним переведенням даних 100-бальної шкали оцінювання в шкалу за системою ECTS у наступному порядку.

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

1. Роль і місце міжнародних організацій щодо кібербезпеки та захисту інформації
2. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки України
3. Україна в сучасному міжнародному інформаційному просторі
4. Вплив цифрової дипломатії на міжнародну безпеку
5. Демографічні проблеми сучасності: глобальний та регіональний виміри
6. Економічні санкції як інструмент зовнішньої політики держав
7. Миротворчі місії ООН та їх роль у припиненні воєнних конфліктів
8. Зовнішня політика ЄС: безпековий аспект
9. Сучасна міграційна політика ЄС
10. Міжнародне співробітництво у боротьбі з тероризмом
11. Гібридна війна як форма глобального протистояння.
12. Тенденції інтеграції та дезінтеграції у міжнародних відносинах.
13. Глобалізація вищої освіти: тенденції і прояви.
14. Освітня та молодіжна політика ЄС
15. Вплив глобалізації на функціонування національної держави.
16. Інформаційно-психологічні війни.
17. Значення держав Великої Сімки у підтримці України в умовах повномасштабного нападу Росії
18. Україна в сучасному міжнародному інформаційному просторі.
19. Україна в сучасних інтеграційних та дезінтеграційних процесах.
20. Політика ЄС щодо країн Африки.
21. Участь України у трансформації системи міжнародної безпеки
22. Британська Співдружність: сучасний стан та тенденції розвитку
23. Міжнародні організації у протидії російській агресії до України.
24. Українсько-грузинські відносини на сучасному етапі
25. Європейська інтеграція та євроатлантичне співробітництво України.
26. Розширення Європейського Союзу: критерії і процедура набуття членства.
27. Військове та політичне українсько-британське партнерство на сучасному етапі
28. Сучасний стан взаємовідносин України із Європейським Союзом.

29. Японсько-китайські відносини на сучасному етапі
30. Організація Північноатлантичного договору у системі міжнародної безпеки.
31. Вплив Німеччини на міграційну політику Європейського Союзу.
32. Українсько-угорські відносини на сучасному етапі
33. Цілі сталого розвитку ООН.
34. Роль жінок у сучасній дипломатії.
35. ЮНІСЕФ – організація із захисту прав та інтересів дітей
36. Становлення дипломатичної служби України.
37. Транснаціональні компанії у світовому господарстві.
38. Економічна дипломатія та її роль у залученні інвестицій у сталий розвиток
39. Глобалізація в сучасних міжнародних відносинах.
40. Особливості міжнародних відносин у Східній Азії.
41. Кібертероризм як новий виклик міжнародній безпеці
42. Роль і місце США у сучасній системі міжнародних відносин.
43. Криза міжнародної системи безпеки: Ліга Націй та ООН
44. Африканський напрям зовнішньої політики КНР
45. Відносини Угорщини з ЄС на сучасному етапі
46. Суперництво США і КНР у Тихоокеанському регіоні
47. Роль медичної дипломатії в сучасному світі
48. Сучасні вектори енергетичної політики ЄС
49. Європейський зелений курс – рух до сталого розвитку
50. Екологічна дипломатія як сучасний напрям міжнародних відносин.
51. Роль регіонів у Європейському Союзі.
52. Міграційна політика Європейського Союзу.
53. Співпраця Європейського Союзу та Європейської асоціації вільної торгівлі.
54. Політика Європейського Союзу щодо України.
55. Європейська інтеграція України: виклики в умовах воєнного стану.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зовнішня політика України: навч. посіб. / Л. О. Дорош, О. Я. Івасечко, Я. Б. Турчин ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2021. 347 с
2. Українське століття (1921-2021). Витоки, уроки, перспективи державотворення: нариси / [Тетяна Водотика та ін. ; відп. ред. В. Смолій]. Київ : Кліо, 2021. 557 с.
3. Зовнішня політика України в умовах глобалізації: анот. іст. хроніка міжнар. відносин (2017-2019) / [упоряд., передм. А. Ю. Мартинов ; відп. ред. С. В. Віднянський] ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2020. 309 с.
4. Зовнішня політика України: підручник / О. С. Кучик ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 446 с.
5. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін / Анатолій Зленко. - 2-ге вид., розшир. і допов. Харків : Фоліо, 2021. 589 с.
6. Українсько-китайські відносини у 1991-2020 рр. / [В. Головка та ін.] ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2021. 462 с.
7. Євроатлантична інтеграція України. Історія та сучасність: навч. посіб. / І. Я. Тодоров ; ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", [Навч.-наук. ін-т євроінтеграц. дослідж.]. Ужгород : УжНУ, 2022. 375 с.
8. Історія України "без брому". Розвиток державності на українських землях / Петро Кралюк. Харків : Фоліо, 2020. 423 с.
9. Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи реалізації (2014-2022 рр.): монографія / І. В. Артёмов [та ін.] ; ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Навч.-наук. ін-т євроінтеграц. дослідж. Ужгород : ДВНЗ "УжНУ", 2022. 282 с.
10. Глобалізація і суспільство: національний, міжнародний та зарубіжний виміри: монографія / Т. В. Корнякова [та ін.]. ; [ред.: Т. В. Корнякова, Н. С. Юзікова] ; Дніпров. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпро : Ліра, 2021. 447 с.

11. Українська призма: зовнішня політика 2020: аналіт. дослідж. / [Брусиловська Ольга та ін.] ; редкол.: канд. політ. наук Бурейко Н., Максак Г., канд. політ. наук Шелест Г. ; ГО "Рада зовніш. політики "Укр. призма", Фонд ім. Фрідріха Еберта, Представництво в Україні. Київ, 2021. 344 с.
12. Міжнародні економічні відносини: стан, проблеми та вектори розвитку: монографія / [Т. Яровенко та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Т. Яровенко ; Дніпров. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпро : Біла К. О. [вид.], 2022. 264 с.
13. Вторгнення. За лаштунками кривавої війни Росії та боротьби України за виживання: [війна очима кор. The Guardian, який потрапив до "чорного списку" Кремля] / Люк Гардінг ; [пер. з англ. І. Возняк]. Харків : Віват, 2023. 346 с.
14. Європейська інтеграція: пріоритети стратегічного розвитку національного господарства України: колект. монографія / [О. І. Авраменко та ін. ; за заг. ред. А. Б. Почтовюк] ; Кременчуц. нац. ун-т ім. Михайла Остроградського. Кременчук : Олексієнко В. В. [вид.], 2020. 356 с.
15. Глобалізація ринку праці: виклики для України: матеріали доп. круглого столу, 17 груд. 2020 р. / [редкол.: Р. В. Войтович та ін.] ; Ін-т підгот. кадрів Держ. служби зайнятості України. Київ ; Вінниця : Твори, 2021. 80 с.
16. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики / Razumkov centre, Konrad Adenauer Stiftung. Київ : Заповіт, 2020. 99 с.
17. English. European and Euro-Atlantic integration: a textbook for civil servants a. local government employees / Yulia Glukhova [et al.] ; Petro Mohyla Black Sea nat. univ. - 3rd ed., updated. Mykolayiv : PMBSNU publ. house, 2018. 335 p.
18. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: підручник / О. А. Сидоров, Н. О. Фісуненко, Т. В. Альошина ; [за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. П. А. Фісуненка] ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро : Арт-Прес, 2023. 398 с.

19. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції "Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті російсько-української війни": [м. Ужгород, 23 верес. 2022 р.] / [редкол.: Ю. Остапець (голова) та ін.] ; Департамент освіти і науки, молоді та спорту Закарпат. ОВА [та ін.]. Ужгород : РІК-У, 2022. 355 с.
20. Глобалізація і культурна ідентичність: український вимір: [дослідження] / [О. В. Білий та ін.] ; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. Київ : Наукова думка, 2018. 276 с.
21. Державна політика у сфері європейської інтеграції України: теорія, методологія, практика : монографія / Резніков Валерій Володимирович ; Нац. ун-т цивіл. захисту України. Харків : Діса плюс, 2020. 362 с.
22. Екологізація та глобалізація економічних систем XXI століття : монографія / Ярослав Кульчицький [та ін.]. Львів : Галицька видавнича спілка, 2021. 280 с.
23. Радзівєвська С. О. Глобалізація та регіоналізація у світовому господарстві: монографія /; Нац. акад. упр. Київ : ТРОПЕА, 2020. 359 с.
24. Сталій розвиток і соціальна глобалістика: навч. посіб. / Валерій Бебик, Василь Куйбіда, Надія Мякушко ; Ред. міжнар. журн. "Social and Human Sciences", Всеукр. асоц. політ. наук, Полтав. ін-т економіки і права Ун-ту "Україна". Київ : Талком, 2022. 255 с.
25. Міжнародні економічні відносини та національна економічна діяльність: сучасний стан, проблеми та тенденції розвитку: колект. монографія / [Алексєєва Т. І. та ін.] ; Центр фінанс.-екон. наук. дослідж. Полтава : Астроя, 2021. 147 с.

ДОДАТОК А

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
ім. Б. Д. Гаврилишина

Кафедра міжнародних відносин та дипломатії

КУРСОВА РОБОТА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
на тему
«СУЧАСНИЙ СТАН ВЗАЄМОВІДНОСИН
УКРАЇНИ ІЗ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ»

Студента групи МВСК-31

Тарасюка В.С.

Науковий керівник: д-р іст. наук, професор,
професор кафедри міжнародних відносин та
дипломатії

Дацків І.Б.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль – 2023

ДОДАТОК Б**ЗМІСТ**

Вступ.....	3
1. Теоретичні аспекти членства в ЄС	5
2. Переваги членства в ЄС в економічній сфері	10
3. Актуальні проблеми та економічні перспективи членства в ЄС.....	16
Висновки.....	21
Список використаних джерел.....	23
Додатки.....	25

ДОДАТОК В

ВСТУП

Європейський вибір зумовлений усвідомленням інтеграції як чинника сприяння ...

...

Метою роботи є ...

Для досягнення поставленої у роботі мети визначено такі завдання:

- розкрити теоретичні засади ...;
- дослідити ... ;
- проаналізувати особливості ... ;
- з'ясувати проблеми та перспективи

Об'єктом дослідження є суспільні відносини в

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти ...

Методи дослідження. У процесі дослідження використані загальні методи наукового пізнання ...

Інформаційно-фактологічною базою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, законодавчо-нормативні документи, дані офіційної статистики ...

Курсова робота складається зі вступу, основної частини, висновків та списку використаних джерел. Курсова робота викладена на ... сторінках, містить ... рисунків, ... таблиць. Список використаних джерел налічує ... найменування.

ДОДАТОК Г

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ

В Україні 1 липня 2016 р. набув чинності ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання», який установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання і розміщення у документах. Приклади оформлення списку використаних джерел подано відповідно до цього стандарту.

Таблиця Д.1

Характеристика джерела	Приклади оформлення
1	2
Книги: Один автор	1. Писаренко Т. В. Глобальні технологічні тренди у сфері озброєння та військової техніки. К. : УкрІНТЕІ, 2020. 89 с. 2. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах : монографія / [В. М. Бебик та ін.]; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: ВАДЕКС, 2019. 441 с.
Два автори	1. Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. будва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2016. 44 с. (Серія "Наукові доповіді"). 2. Основи теорії міжнародних відносин: навч. посіб. / Л. О. Дорош, М. В. Здоровега та ін. Львів : Видавництво Львівська політехніка, 2015. 244 с.
Три автори	1. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с..
Чотири і більше авторів	1. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с. 2. Міжнародна інформація: терміни і коментарі: навч. посіб. / Макаренко Є. А., Рижков М. М., Кучмій О. П., Фролова О. М. Вид. 2-ге, доповн. та переробл. К. : Центр вільної преси, 2016. 518 с.
Без автора	1. Міжнародні відносини : монографія / за ред. М. А. Березовського. Київ : ЦУЛ, 2016. 162 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Україна в історії Європи ХІХ – початку ХХІ ст. : історичні нариси / за ред. С. В. Віднянського. НАН України. Інститут історії України. К. : Інститут історії України, 2020. 814 с. 3. Практичні аспекти стратегічного планування в умовах глобальних загроз національній безпеці та міжнародній стабільності: навч. посіб. / В. І. Абрамов, А. В. Дацюк, М. М. Шевченко та ін.; за заг. ред. Ю.В. Мельника, Л.М. Шипілової. Київ : НАДУ, 2018. 128 с.
Багатотомні видання	1. Фінансово-економічна грамотність: підруч.: за ред.: О. Б. Жихор, О. В. Димченко. у 2-х частинах. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2017. Частина 1: Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України. 1024 с.
Автореферати дисертацій	1. Уллах П. Е. Політика США у Південній Азії (1965-1972 рр.): автореф. дис. ...канд. істор. наук : 07.00.02 всесвітня історія / Харківський нац. універ. імені В. Н. Каразіна. Харків, 2018. 21 с.

Продовження табл. Д.1

1	2
Дисертації	1. Тулай О. І. Державні фінанси у забезпеченні сталого людського розвитку : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 / Терноп. нац. екон. ун-т Тернопіль, 2016. 500 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : Законодавство України з останніми змінами 2019. Київ : Видавництво Право, 2019. 75 с. 2. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. Урядовий кур'єр. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 3. Закон України «Про інформацію» [Редакція від 25.06.2016 р.] // Сайт Верховної Ради України. 4. Про Стратегію сталого розвитку Україна-2020: указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015] / Верховна Рада України. 5. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 23 листопада 2017 року № 2629-VIII. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-18 (дата звернення: 15.12.2017). 5. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. Урядовий кур'єр. 2019. 2 жовтня (№ 188). С. 12.
Частина видання: Книги	1. Сидор І. П. Бюджетна децентралізація в контексті наповнення місцевих бюджетів. <i>Формування фінансового механізму сталого розвитку України</i> : монографія. / за ред.: О.П. Кириленко та О. І. Тулай. Тернопіль, 2017. С. 78-88 с.
Частина видання: матеріали конференцій (тези, доповіді)	1. Погоріла Н.О. Політика США щодо корейського півострова постбіполярної доби. <i>Збірник тез доповідей міжнародного науково-практичного форуму Дипломатичної академії України при МЗС України</i> (м. Київ) / за заг. Ред. В. Г. Ціватого, Н. О. Татаренко / Київ, ДАУ при МЗС України, 2016. С.67-69. 2. Дацків І. Б. Європейський Союз у зовнішній політиці України: основні тенденції. <i>Роль суспільних наук у забезпеченні стабільності розвитку глобальних світових процесів у XXI ст.</i> Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3-4 квітня 2020 р.). Київ : ГО «Київська наукова суспільна організація», 2020. С. 5-10.
Довідкові видання	1. Енциклопедія Сучасної України. Т. 15. Кот - Куз / Співголови редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковська. К. : Ін-т енциклопедичних досліджень НАНУ, 2014. 712 с.. 2. Попова Т.В. Стратегічні комунікації : словник / Т. В. Попова, В. А. Ліпкан ; за загальною редакцією В. А. Ліпкана. Київ : ФОП О. С. Ліпкан, 2016. 416 с.
Періодичні видання (журнали, газети)	1. Алексанян А. А. Структура понять національної та міжнародної безпеки: загальні риси і розходження. <i>Право. Журнал Вищої школи економіки</i> . 2012. № 4. С. 126-133. 2. Самойленко Є. А., Голованова В. І. Поняття та види зброї масового знищення у міжнародному праві. <i>Журнал східноєвропейського права</i> . 2019. № 70. С. 175-183. 3. Кравченко В. МЗС з обмеженою відповідальністю. <i>Дзеркало тижня</i> . 2020. Вип. № 1277 (11 січня – 17 січня).

Продовження табл. Д.1

1	2
Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"><li data-bbox="470 264 1489 331">1. Найважливіші проблеми сучасності. URL: https://pidru4niki.com/12110708/geografiya/demografichna_problema.<li data-bbox="470 338 1489 405">2. Щорічник СІПРІ 2018 озброєння, роззброєння та міжнародна безпека. URL: https://razumkov.org.ua/images/sipri/SIPRI_2018_ukr.pdf.<li data-bbox="470 412 1489 517">3. Горбач А. Зброя масового знищення - головна загроза ХХІ ст.: виклики 2020-2030. URL.: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/40599/1/111.pdf.<li data-bbox="470 524 1489 629">4. Яремко І., Мазур Ю., Карковська В., Лукашевська У. Архетипний аналіз сучасного стану міжнародної безпеки України. <i>Traektoriâ Nauki = Path of Science</i>. 2020. Vol. 6. № 10. С. 2023-2031.